

T A R Y F A

przewozu osób i bagażu w komunikacji miejskiej organizowanej przez Zarząd Transportu Metropolitalnego (ZTM)

§ 1. Zakres obowiązywania Taryfy i definicje

1. Niniejsza Taryfa określa Cennik opłat i zasady korzystania z komunikacji miejskiej organizowanej przez Zarząd Transportu Metropolitalnego (ZTM).
2. Użyte w Taryfie określenia oznaczają:
 - a. aktywacja elektronicznego biletu okresowego – rozpoczęcie okresu ważności biletu poprzez wskazanie daty aktywacji przez pasażera podczas zakupu biletu lub przyłożenie przez pasażera bezpośrednio po wejściu do pojazdu Karty ŚKUP do kasownika z logo ŚKUP i uzyskanie stosownego komunikatu o aktywacji biletu.
 - b. bilet elektroniczny – bilet w formie zapisu elektronicznego na Karcie ŚKUP lub innym dopuszczonym przez ZTM urządzeniu (np. telefonie komórkowym, karcie płatniczej).
 - c. bilet jednorazowy/krótkookresowy – bilet uprawniający do przejazdów jednorazowych lub stosownymi odcinkami czasowymi z możliwością przesiadek.
 - d. bilet okresowy – bilet średnio- i długookresowy; w tym pojęciu nie zawiera się biletu krótkookresowego, który w rozumieniu niniejszej Taryfy jest biletem jednorazowym.
 - e. bilet papierowy – bilet na nośniku papierowym w formie tradycyjnej wymagającej kasowania lub w formie wydruku niewymagającego kasowania.
 - f. czas podróży – rozkładowy czas jazdy środka transportu lub w przypadku podróży z przesiadkami, rozkładowy czas jazdy środków transportu oraz czas przesiadek.
 - g. członek rodziny obywatela UE – członek rodziny w rozumieniu art. 2 pkt. 4 ustawy z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin (t. j. Dz. U. 2017 r. poz. 900).
 - h. dokument podróży – dokument podróży w rozumieniu art. 2 pkt. 2 ustawy z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin (t. j. Dz. U. 2017 r. poz. 900).
 - i. elektroniczna legitymacja studencka - dokument określony w załączniku nr 1 do Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz. U. 2018 r. poz. 1861).a w razie uchylenia tego Rozporządzenia – w aktualnie obowiązującym

Rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 81 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2018 r. poz. 1668)

- j. elektroniczna portmonetka – instrument płatniczy umieszczony na Karcie ŚKUP, na którym zapisywany jest pieniądz elektroniczny, którym można dokonywać płatności za usługi publiczne w Systemie ŚKUP.
- k. GZM – Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia – związek metropolitalny zrzeszający, według stanu na dzień 1 stycznia 2019 r., następujące gminy województwa śląskiego: Będzin, Bieruń, Bobrowniki, Bojszowy, Bytom, Chełm Śląski, Chorzów, Czeladź, Dąbrowa Górnicza, Gierałtowiec, Gliwice, Imielin, Katowice, Knurów, Kobiór, Łędziny, Łaziska Górne, Mierzęcice, Mikołów, Mysłowice, Ożarówice, Piekary Śląskie, Pilchowice, Psary, Pyskowice, Radzionków, Ruda Śląska, Rudziniec, Siemianowice Śląskie, Siewierz, Sławków, Sosnowiec, Sośnicowice, Świerklaniec, Świętochłowice, Tarnowskie Góry, Tychy, Wojkowice, Wry, Zabrze, Zbrostawice.
- l. karta niespersonalizowana – Karta ŚKUP na okaziciela, na której nie nadrukowano danych osobowych. Jej pełnoprawnym posiadaczem jest osoba posługująca się Kartą ŚKUP. Z Karty tej może korzystać każda osoba, która w danej chwili posiada Kartę.
- m. karta płatnicza – elektroniczny instrument płatniczy, wydawany przez banki, oparty między innymi na technologii zbliżeniowej typu Visa PayWave albo MasterCard PayPass, mogący zostać wykorzystany przez pasażera do wniesienia opłaty za przejazd, zakupu biletu elektronicznego lub papierowego, o ile taka opcja została udostępniona na danej linii organizowanej przez ZTM.
- n. karta spersonalizowana – imienna Karta ŚKUP, na której zostaje nadrukowane imię i nazwisko użytkownika oraz jego zdjęcie. Z Karty tej może korzystać jedynie osoba, której dane widnieją na Karcie.
- o. karta ŚKUP (Karta) – Karta opatrzona logo ŚKUP pozwalająca na dokonywanie płatności z elektronicznej portmonetki za Usługi publiczne, zakup i przechowywanie biletów okresowych, jednorazowych/krótkookresowych oraz kodowanie tytułu do ulgi. Karta jest wydawana przez mBank S.A.
- p. kasownik – urządzenie zainstalowane w pojazdach służące do oznaczania biletów papierowych lub umożliwiające pobieranie opłat z elektronicznej portmonetki i rejestrację przejazdu za pomocą Karty ŚKUP, jak również wnoszenie opłat za pośrednictwem karty płatniczej w pojazdach, gdzie taka sprzedaż została uruchomiona.
- q. moduły do pobierania opłat/doładowania Kart – urządzenia do pobierania opłat/doładowania Kart ŚKUP rozmieszczone w punktach sprzedaży, w tym w gminach i jednostkach gminnych, umożliwiające zapłatę za usługi (rekreacyjne, kulturalne, sportowe), aktualizację stanu Karty ŚKUP oraz w wybranych punktach zakup Karty, jej zasilenie lub zakup uprawnień do Usług publicznych.
- r. obywatel UE – obywatel UE w rozumieniu art. 2 pkt. 3 ustawy z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin (Dz. U. 2017 r. poz. 900).
- s. państwo członkowskie – państwo członkowskie w rozumieniu art. 2 pkt. 6 ustawy z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw

członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin (Dz. U. 2017 r. poz. 900).

- t. Portal Klienta – aplikacja umożliwiająca pasażerowi dostęp przez Internet do informacji o Systemie ŚKUP oraz usług oferowanych w Systemie. Zawiera część ogólnodostępną oraz zastrzeżoną, dostępną tylko po zalogowaniu się, w której są dostępne opcje związane z operacjami na Karcie ŚKUP.
- u. przejazd – jednorazowe przemieszczenie się jednym pojazdem na danym odcinku linii komunikacyjnej.
- v. Punkt Obsługi Klienta (POK) – punkt opatrzony logo ŚKUP, w którym mieszkaniec gminy i pasażer może dokonać czynności związanych z obsługą spersonalizowanej i niespersonalizowanej Karty ŚKUP, w szczególności: złożenie wniosku, odebranie oraz wymiana Karty lub też zwrócenie Karty.
- w. Punkt Obsługi Pasażera (POP) – punkt oznaczony logo ŚKUP wchodzący w skład infrastruktury ZTM, w którym pasażer może dokonać niektórych czynności związanych z obsługą Karty ŚKUP, w szczególności otrzymanie Karty niespersonalizowanej, zasilenie Karty, zakup elektronicznego biletu okresowego i jednorazowego/krótkookresowego czy zakodowanie tytułu do ulgi oraz umożliwiający uiszczenie opłaty dodatkowej.
- x. Punkt sprzedaży – punkty sprzedaży (np. kioski, sklepy) wyposażone w Moduł do pobierania opłat/doładowania Kart, w którym możliwe jest dokonanie na Karcie m.in. zapisu uprawnień do Usług publicznych, w tym elektronicznego biletu okresowego i jednorazowego/krótkookresowego i/lub prowadzące sprzedaż biletów papierowych, oraz otrzymanie karty niespersonalizowanej.
- y. rejestracja wejścia-wyjścia – rejestracja wejścia polega na przyłożeniu przez pasażera po wejściu do pojazdu Karty ŚKUP do kasownika z logo ŚKUP. Rejestracja wyjścia polega na ponownym przyłożeniu Karty ŚKUP do kasownika z logo ŚKUP przed wyjściem pasażera z pojazdu.
- z. Stacjonarny Automat Doładowania Kart (SADK) – urządzenie opatrzony logo ŚKUP i napisem AUTOMAT ŚKUP, umożliwiające m.in.: otrzymanie Karty niespersonalizowanej, zasilenie Karty, zakup biletów elektronicznych, sprawdzenie stanu Karty ŚKUP, uzyskanie informacji o systemie ŚKUP oraz zakup biletów papierowych.
- za. strefa – obszar wyznaczony przez granicę administracyjną gminy (miasta) lub inne granice ustalone przez ZTM.
- zb. system Śląskiej Karty Usług Publicznych (ŚKUP) – system składający się ze sprzętu oraz oprogramowania wraz z infrastrukturą techniczną niezbędną do jego działania, wspomagający zarządzanie i realizację Usług publicznych drogą elektroniczną.
- zc. taryfa odległościowa – taryfa wyznaczona na podstawie liczby przebytych kilometrów.
- zd. taryfa strefowo-czasowa – taryfa wyznaczona przez granice stref lub czas podróży.
- ze. zasilenie Karty – zwiększenie salda dostępnych środków elektronicznej portmonetki.
- zf. ZTM – Zarząd Transportu Metropolitalnego - jednostka budżetowa Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii (GZM) wykonująca zadania GZM w zakresie organizowania transportu zbiorowego.

I

Zasady korzystania z komunikacji

§ 2. Bilety na przejazd

1. Pasażerowie mogą odbywać podróż tylko i wyłącznie z ważnym biletem, czego potwierdzeniem jest:
 - a. zapis na Karcie ŚKUP – zgodnie z § 2 ust. 2 lit. a i b,
 - b. wniesienie opłaty z elektronicznej portmonetki w pojazdach wyposażonych w ŚKUP,
 - c. wniesienie opłaty za pośrednictwem karty płatniczej w pojazdach, gdzie taka sprzedaż została uruchomiona,
 - d. bilet zakupiony z wykorzystaniem innego dopuszczonego przez ZTM urządzenia, np. telefonu komórkowego,
 - e. ważny bilet papierowy,
 - f. w przypadku uprawnienia do przejazdów bezpłatnych potwierdzeniem jest stosowny zapis na Karcie ŚKUP bądź dokument potwierdzający to uprawnienie.
2. Za bilety ważne uważa się:
 - a. bilety elektroniczne jednorazowe/krótkookresowe zapisane na Karcie ŚKUP i zarejestrowane w kasowniku po wejściu do pojazdu, zakupione przy wykorzystaniu elektronicznej portmonetki na Karcie ŚKUP, karty płatniczej lub zakupione za pośrednictwem innego dopuszczonego przez ZTM urządzenia (np. telefonu komórkowego),
 - b. bilety elektroniczne średnio- i długookresowe, zapisane na Karcie ŚKUP i aktywowane poprzez wskazanie daty aktywacji podczas zakupu, za wyjątkiem biletu 24-godzinnego aktywowanego wyłącznie w kasowniku podczas pierwszego przejazdu, lub zakupione za pomocą innego dopuszczonego przez ZTM urządzenia (np. telefonu komórkowego),
 - c. bilety papierowe przeznaczone do kasowania (jednorazowe/krótkookresowe lub średniookresowe) – skasowane jeden raz w sposób czytelny w miejscu oznaczonym na bilecie,
 - d. bilety papierowe wyłączone z kasowania, drukowane przez kierującego pojazdem z urządzeń systemu ŚKUP na liniach, na których uruchomiono taką formę sprzedaży.
3. Taryfa ZTM jest taryfą strefowo-czasową lub odległościową, co oznacza, że:
 - a. w przypadku taryfy strefowo-czasowej wysokość opłaty za przejazd, zgodnie z Cennikiem opłat, zależy od liczby przekraczanych stref (gmin) lub czasu podróży. Przystankiem strefowym (oznaczonym napisem STREFA) jest ostatni przystanek, na którym zatrzymuje się autobus lub tramwaj na terenie danej gminy przed jej granicą administracyjną. W przypadku linii przyspieszonych, których autobusy nie zatrzymują się na wszystkich przystankach, przystankiem strefowym jest ostatni przystanek na terenie gminy, na którym autobus takiej linii się zatrzymuje. W tym przypadku przystanek taki nie musi być oznaczony napisem STREFA. Przejeżdżając przez przystanek strefowy lub rozpoczynając z niego podróż stosuje się

podwyższoną opłatę za przejazd, której wysokość zależy od liczby przekraczanych stref (gmin) (z zastrzeżeniem tzw. „wyjątków strefowych” ustanawianych w drodze Zarządzenia Dyrektora ZTM).

- b. w przypadku taryfy odległościowej wysokość opłaty za przejazd, zgodnie z Cennikiem opłat, zależy od liczby przebytych kilometrów.
4. Przy korzystaniu z Karty ŚKUP dostępna jest zarówno taryfa strefowo-czasowa, jak i odległościowa. Wyboru taryfy, według której naliczane są opłaty za przejazd, dokonuje pasażer w momencie zakupu biletu w POK, POP, SADK, punkcie sprzedaży, kasowniku lub za pośrednictwem Portalu Klienta. Taryfa strefowo-czasowa będzie domyślnie stosowana w przypadku zakupu biletów strefowo-czasowych na Kartę ŚKUP. Taryfa odległościowa jest domyślnie stosowana, jeżeli pasażer nie zakupi biletu jednorazowego/krótkookresowego strefowo-czasowego w kasowniku lub nie będzie posiadał takiego biletu zapisanego wcześniej na Karcie ŚKUP, a posiada środki pieniężne zgromadzone na elektronicznej portmonetce.
5. Pasażerowie korzystający z elektronicznych biletów jednorazowych/krótkookresowych zapisanych na Karcie ŚKUP lub uiszczający opłatę za przejazd z elektronicznej portmonetki w kasowniku, korzystając z taryfy strefowo-czasowej lub odległościowej, zobowiązani są do rejestracji wejścia i wyjścia z pojazdu, w celu skorzystania z możliwości przesiadek lub wniesienia opłaty wynikającej z rzeczywiście zrealizowanej odległości przejazdu.
6. Podczas korzystania z Karty ŚKUP pasażerowie mogą zakupić bilety jednorazowe/krótkookresowe lub wnieść opłatę za przejazd bezpośrednio w kasowniku w pojeździe za pośrednictwem elektronicznej portmonetki. Opłata za przejazd pobierana jest zgodnie z wybraną taryfą, przy czym w przypadku braku rejestracji wyjścia opłata pobierana jest do końca trasy danej linii komunikacyjnej w przypadku taryfy odległościowej, a w przypadku taryfy strefowo-czasowej, brak rejestracji wyjścia spowoduje brak możliwości dalszego wykorzystania biletu w przypadku przesiadki do innego pojazdu.
7. Pasażerowie mogą również zapisać na Karcie ŚKUP elektroniczne bilety średnio- i długookresowe.
8. Podczas korzystania z Karty ŚKUP w przypadku, gdy pasażer posiada elektroniczny bilet okresowy, jego aktywacja następuje poprzez wskazanie daty podczas zakupu, za wyjątkiem biletu 24-godzinnego aktywowanego wyłącznie w kasowniku podczas pierwszego przejazdu. W przypadku, gdy elektroniczny bilet okresowy nie został wykupiony, utracił ważność lub nie obowiązuje w danym środku przewozu, następuje skasowanie zakodowanego na Karcie ŚKUP elektronicznego biletu jednorazowego/krótkookresowego. W przypadku jego braku należy wnieść opłatę z elektronicznej portmonetki w taryfie odległościowej lub strefowo-czasowej. W przypadku stwierdzenia braku środków w elektronicznej portmonetce przy zakupie biletu w kasowniku, pasażer zobowiązany jest zakupić bilet u kierującego pojazdem za gotówkę, za pomocą dostępnych aplikacji telefonicznych, za pomocą karty płatniczej (w pojazdach, w których uruchomiono taką funkcjonalność) lub zrezygnować z przejazdu.
9. Ważność elektronicznych biletów okresowych zapisanych na Karcie ŚKUP rozpoczyna się w momencie aktywacji biletu od wskazanej daty, za wyjątkiem biletu 24-godzinnego (pierwsza rejestracja biletu w kasowniku), a kończy się w momencie upływu okresu ważności, na który został zakupiony.
10. Okres ważności elektronicznych biletów średnio- i długookresowych zapisanych na Karcie ŚKUP określony jest przez rodzaj biletu i wynosi:

- a. bilety 24-godzinne ważne są przez określoną liczbę godzin, wynikającą z rodzaju biletu, od momentu aktywacji biletu przez pasażera w kasowniku w pojeździe podczas pierwszego przejazdu,
 - b. bilety 90-dniowe, 30-dniowe oraz 7-dniowe ważne są przez określoną liczbę dni, wynikającą z charakteru biletu, z czego pierwszym dniem ważności jest data określona przez pasażera podczas zakupu biletu,
 - c. okres ważności biletów rocznych określony jest w Cenniku B Taryfy.
11. Okres ważności pozostałych (niewymienionych w ust. 10) biletów 24-godzinnych:
- a. papierowych, wyłączonych z kasowania, zakupionych w pojazdach linii ekspresowych na lotnisko w postaci wydruku z urządzeń systemu ŚKUP w przypadku płatności u kierującego pojazdem wynosi 24 godziny od momentu wydruku,
 - b. elektronicznych kupowanych za pomocą innych dopuszczonych przez ZTM urządzeń (np. telefonów komórkowych) wynosi 24 godziny od momentu zakupu,
 - c. papierowych, przeznaczonych do kasowania wynosi 24 godziny od momentu skasowania lub oznaczenia przez konduktora w przypadku rozpoczęcia podróży pociągiem.
12. Zapisanie uprawnień na Kartę ŚKUP, w przypadku zasilenia elektronicznej portmonetki lub zakupu biletu elektronicznego za pomocą Portalu Klienta, odbywa się poprzez przyłożenie Karty w wybranym urządzeniu systemu ŚKUP (tj. SADK, terminale w POP/POK, kasowniki w pojazdach, moduły do pobierania opłat/doładowania Kart, urządzenia mobilne z aplikacją ŚKUP NFC). Dlatego też pierwsze przyłożenie Karty ŚKUP w kasowniku w pojeździe, po dokonaniu zasilenia elektronicznej portmonetki lub zakupu biletu elektronicznego za pomocą Portalu Klienta, skutkuje zapisaniem uprawnień na Karcie ŚKUP i jest zasygnalizowane komunikatem „Doładowanie zrealizowane”. Dopiero przyłożenie Karty ŚKUP po raz drugi do kasownika w pojeździe w tej sytuacji, skutkuje ściąganiem odpowiedniej sumy z elektronicznej portmonetki, skasowaniem biletu jednorazowego/krótkookresowego bądź aktywacją biletu 24-godzinnego i oznacza, iż pasażer odbywa podróż na podstawie ważnego biletu, zgodnie z postanowieniami ust. 1 oraz 2. Jeżeli pasażer, po dokonaniu zasilenia elektronicznej portmonetki lub zakupu biletu elektronicznego za pomocą Portalu Klienta, przyłożył Kartę do wybranego urządzenia systemu ŚKUP zanim wszedł do pojazdu, wówczas pierwsze przyłożenie Karty ŚKUP do kasownika w pojeździe skutkuje ściąganiem odpowiedniej sumy z elektronicznej portmonetki, skasowaniem bądź aktywacją biletu i oznacza, iż pasażer odbywa podróż na podstawie ważnego biletu, zgodnie z postanowieniami ust. 1 i 2.
13. Przejazdy na liniach ZTM odbywają się na podstawie papierowych lub elektronicznych biletów jednorazowych/krótkookresowych, opłaty wniesionej z elektronicznej portmonetki lub karty płatniczej, biletów zakupionych u kierującego pojazdem, biletów okresowych zapisanych na Karcie ŚKUP wydanej przez uprawniony podmiot lub biletów wydanych przez ZTM lub na podstawie uchwały Zarządu GZM na podstawie biletów wydawanych przez innych organizatorów transportu publicznego. Dopuszcza się możliwość podróżowania z biletami wydanymi przez innych organizatorów lub przewoźników, zgodnie z informacjami udostępnionymi przez ZTM.
14. Na wybranych liniach pasażerowie mogą kupić elektroniczne bilety jednorazowe/krótkookresowe lub wnieść opłatę za przejazd bezpośrednio w kasowniku w pojeździe za pośrednictwem karty płatniczej, z zastrzeżeniem, że

zakupione w ten sposób bilety jednorazowe/krótkookresowe nie uprawniają do dokonywania przez pasażera przesiadek. Opłata za przejazd pobierana jest zgodnie z wybraną taryfą – strefowo-czasową lub odległościową, przy czym w przypadku braku rejestracji wyjścia poprzez przyłożenie karty płatniczej do kasownika, opłata pobierana jest do końca trasy danej linii komunikacyjnej w przypadku taryfy odległościowej.

15. W pojazdach komunikacji miejskiej, które nie są wyposażone w urządzenia ŚKUP pasażer może odbyć podróż na podstawie ulgowego biletu jednorazowego/krótkookresowego ważnego w granicach jednego miasta (gminy) lub przez 20 minut od momentu skasowania, który również upoważnia pasażerów nie posiadających uprawnienia do ulgi do przejazdu przez 5 minut od momentu skasowania tego biletu, z możliwością dokonywania przesiadek. Bilet taki można nabyć u kierujących pojazdem na tych liniach lub w sieci sprzedaży.
16. ZTM może emitować bilety uzupełniające służące wyłącznie jako dopłaty do biletów jednorazowych/krótkookresowych.
17. Dyrektor ZTM określa wzory Śląskiej Karty Usług Publicznych, biletów papierowych, druków opłat dodatkowych i wzory identyfikatorów uprawniających do kontroli biletów. ZTM ma wyłączne prawo do druku i emisji tych dokumentów, z wyjątkiem sytuacji określonych przez Zarząd GZM.
18. Dokumenty uprawniające do przejazdów bezpłatnych i ulgowych oraz dokumenty umożliwiające ustalenie tożsamości zawierające zdjęcie, o których mowa w Taryfie, muszą być wydane przez uprawnione odrębnymi przepisami organy.
19. Poza biletami określonymi w niniejszej Taryfie, pasażerowie mogą podróżować na wszystkich lub wybranych liniach ZTM również na podstawie:
 - a. biletów w ramach zintegrowanego systemu taryfowo–biletowego o nazwie „Taryfa Pomarańczowa” emitowanych przez Koleje Śląskie sp. z o.o.
 - b. „Śląskich biletów miesięcznych” emitowanych w ramach specjalnej oferty przez Koleje Śląskie sp. z o. o.
 - c. „BILETU KATOWICKIEGO” emitowanego przez Koleje Śląskie sp. z. o. o.
20. W zakresie określonym w ust. 19 obowiązuje taryfa przewozowa Kolei Śląskich sp. z o. o., w szczególności w zakresie uprawnień do przejazdów ulgowych.

§ 3. Przejazdy bezpłatne

1. Do przejazdów bezpłatnych uprawnieni są:
 - a. Posłowie na Sejm i Senatorowie - na podstawie ważnych legitymacji.
 - b. Dzieci do końca roku kalendarzowego w którym ukończyły 7. rok życia – na podstawie oświadczenia osoby opiekującej się dzieckiem w czasie podróży (w przypadku przewożenia dziecka w wózku, nie pobiera się dodatkowej opłaty za wózek).
 - c. Dzieci i młodzież, mające miejsce zamieszkania na terenie gmin wchodzących w skład Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, w wieku od 7. do 16. roku życia:
 - i. urodzone w okresie od 1 stycznia do 30 września – posiadają uprawnienie do 30 września roku kalendarzowego, w którym ukończyły 16 rok życia,
 - ii. urodzone w okresie od 1 października do 31 grudnia – posiadają uprawnienie do dnia 16. rocznicy urodzin,na podstawie ulgi zapisanej na Śląskiej Karcie Usług Publicznych.

- d. Osoby niepełnosprawne uczęszczające do przedszkola, szkoły albo do ośrodka lub placówki o charakterze oświatowym, w przypadku obywateli polskich oraz obywateli innego państwa posiadających taki dokument – na podstawie ważnej legitymacji przedszkolnej dla dzieci niepełnosprawnych (wzór określony w rozporządzeniu ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania) lub ważnej legitymacji szkolnej dla uczniów niepełnosprawnych (wzór określony w rozporządzeniu ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania).
- e. Dzieci i młodzież niepełnosprawne do 18. roku życia, tj. do dnia 18. rocznicy urodzin, w przypadku obywateli polskich oraz obywateli innego państwa posiadających taki dokument, na podstawie jednego z niżej wymienionych dokumentów:
 - i. ważnej legitymacji osoby niepełnosprawnej wystawionej przez właściwy organ bez względu na stopień niepełnosprawności,
 - ii. ważnej legitymacji osoby niepełnosprawnej, która nie ukończyła 16. roku życia wystawionej przez właściwy organ,
 - iii. orzeczenia o niepełnosprawności lub orzeczenia o stopniu niepełnosprawności wydane przez zespół ds. orzekania o niepełnosprawności.
 - iv. orzeczenia lekarza orzecznika ZUS lub lekarza rzeczoznawcy KRUS, stwierdzające częściową lub całkowitą niezdolność do pracy lub całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji.
- f. Inwalidzi wojenni, wojskowi oraz osoby represjonowane – w przypadku obywateli polskich oraz obywateli innego państwa posiadających taki dokument – na podstawie książki inwalidy wojennego/wojskowego lub legitymacji osoby represjonowanej, wydanych przez ZUS.
- g. Osoby całkowicie niezdolne do pracy i samodzielnej egzystencji lub uznane za niepełnosprawne w stopniu znacznym – w przypadku obywateli polskich oraz obywateli innego państwa posiadających taki dokument – na podstawie jednego z niżej wymienionych dokumentów:
 - i. ważnej legitymacji wystawionej przez właściwy organ, dokumentującej stopień niepełnosprawności,
 - ii. ważnej legitymacji emeryta/rencisty, wojskowego/policyjnego z wpisem właściwego organu emerytalnego o uznaniu za niepełnosprawnego w stopniu znacznym lub zaliczeniu do I grupy inwalidów. W przypadku gdy legitymacja nie zawiera zdjęcia osoby uprawnionej, niezbędne jest również posiadanie dokumentu umożliwiającego ustalenie tożsamości zawierającego zdjęcie,
 - iii. orzeczenia komisji lekarskiej ds. inwalidztwa i zatrudnienia lub wojskowej komisji lekarskiej stwierdzającego uznanie za niepełnosprawnego w stopniu znacznym lub zaliczenie do I grupy inwalidów wraz z dokumentem umożliwiającym ustalenie tożsamości zawierającym zdjęcie,
 - iv. orzeczenia lekarza orzecznika ZUS lub lekarza rzeczoznawcy KRUS, stwierdzającego całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji wraz z dokumentem umożliwiającym ustalenie tożsamości zawierającym zdjęcie.
- h. Osoby niewidome i ociemniałe – w przypadku obywateli polskich oraz obywateli innego państwa posiadających taki dokument – na podstawie

ważnej legitymacji Polskiego Związku Niewidomych, ważnej legitymacji Związku Ociemniałych Żołnierzy RP lub jednego z dokumentów wymienionych w ust. 1 lit. g, stwierdzającego znaczny lub umiarkowany stopień niepełnosprawności

z powodu choroby narządu wzroku oznaczonej symbolem przyczyny niepełnosprawności – "04-O" (dawniej symbol „O”), wystawionego przez właściwy organ.

- i. Opiekunowie osób, o których mowa w ust. 1 lit. d, e, g i h, tylko w przypadku gdy towarzyszą tym osobom w podróży – na podstawie dokumentów poświadczających uprawnienia osób niepełnosprawnych. Uprawnienie dotyczy tylko jednej osoby będącej opiekunem osoby niepełnosprawnej.
 - j. Osoby, które ukończyły 70. rok życia, tj. od dnia ukończenia – na podstawie dokumentu umożliwiającego ustalenie tożsamości, zawierającego zdjęcie i datę urodzenia.
 - k. Pracownicy ZTM oraz pracownicy Departamentu Komunikacji i Transportu GZM podczas wykonywania czynności służbowych, na podstawie legitymacji służbowej oraz kontrolerzy ZTM i kontrolerzy biletowi innych podmiotów, wykonujących usługi kontroli na podstawie umowy z ZTM, w trakcie wykonywania czynności kontroli biletów, na podstawie identyfikatora wydanego przez ZTM.
 - l. Pasażerowie, którzy w dniu 22 września każdego roku („Dzień bez samochodu”) okażą ważny oryginał dowodu rejestracyjnego pojazdu silnikowego.
 - m. Umundurowani funkcjonariusze Policji, Żandarmerii Wojskowej oraz Straży Miejskiej.
 - n. Pasażerowie w dniu 1 listopada każdego roku.
2. Dopuszcza się możliwość poszerzenia uprawnień do przejazdów bezpłatnych dla dzieci i młodzieży w wieku od 7. do 16. roku życia (według zasad określonych w ust. 1 lit. c, tiret pierwszy i drugi), mających miejsce zamieszkania na terenie gmin nie wchodzących w skład Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, pod warunkiem zobowiązania się zainteresowanych gmin/związków międzygminnych do zawarcia stosownego porozumienia, regulującego zasady finansowania dodatkowego uprawnienia dla dzieci i młodzieży, a następnie jego podpisania. Lista gmin/związków międzygminnych nabywających uprawnienie wynikające ze zobowiązania finansowego będzie wskazywana przez Przewodniczącego Zarządu GZM.
 3. Uprawnienia do przejazdów bezpłatnych, o których mowa w ust. 1 lit. a, c-h oraz j kodowane są na Kartach spersonalizowanych ŚKUP w Punktach Obsługi Klienta i Punktach Obsługi Pasażera, po okazaniu dokumentów uprawniających do przejazdów bezpłatnych.
 4. W przypadku, gdy dany dokument ma określony termin ważności lub ze statusu osoby wynika termin ograniczający posiadanie uprawnienia do przejazdu bezpłatnego, uprawnienie zapisane na Karcie ŚKUP jest tylko na dany okres. Dalsze korzystanie z uprawnienia do przejazdu bezpłatnego wymaga aktualizacji posiadanych dokumentów i okazania ich w POP lub POK celem ponownego zakodowania uprawnienia na Karcie ŚKUP.
 5. W przypadku braku Karty ŚKUP lub korzystania ze spersonalizowanej Karty ŚKUP bez zakodowanego na niej uprawnienia do przejazdów bezpłatnych, pasażerowie korzystają z przejazdów bezpłatnych na podstawie ważnych dokumentów potwierdzających ich uprawnienia z zastrzeżeniem ust.1 lit. c. i ust. 2.

6. Obywatelom UE i członkom rodzin obywateli UE przysługują analogiczne ulgi jak w przypadku obywateli polskich na podstawie dokumentów potwierdzających status odpowiadający jednemu z uprawnień wymienionych w § 3 ust. 1 lit. d - h, wydanych w państwach członkowskich Unii Europejskiej wraz z dokumentem podróży lub innym ważnym dokumentem (zawierającym zdjęcie), umożliwiającym ustalenie tożsamości i obywatelstwa.

§ 4. Przejazdy ulgowe

1. Do przejazdów ulgowych uprawnieni są:
 - a. dzieci od lat 7. (z zastrzeżeniem §3 ust. 1 lit. b) do 13. (tj. do dnia 13. rocznicy urodzin) mające miejsce zamieszkania poza obszarem gmin wchodzących w skład Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, na podstawie oświadczenia osoby opiekującej się nimi w podróży lub oświadczenia osoby podróżującej z zastrzeżeniem §3 ust.2.
 - b. uczniowie szkół podstawowych
 - c. (którzy ukończyli 13. rok życia) oraz gimnazjów, mający miejsce zamieszkania poza obszarem gmin wchodzących w skład Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, a także szkół ponadpodstawowych, ponadgimnazjalnych i policealnych, jednak nie dłużej niż do końca roku szkolnego, w trakcie którego uczeń ukończył 21. rok życia, w przypadku obywateli polskich oraz obywateli innego państwa posiadających taki dokument – na podstawie ważnej legitymacji szkolnej (wzór określony w rozporządzeniu ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania lub ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego) z zastrzeżeniem §3 ust.2.
 - d. studenci szkół wyższych i wyższych szkół zawodowych, w przypadku obywateli polskich oraz obywateli innego państwa posiadających taki dokument – na podstawie ważnej legitymacji studenckiej lub Elektronicznej Legitymacji Studenckiej (wzór określony w rozporządzeniu ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania) oraz słuchacze kolegiów nauczycielskich lub nauczycielskich kolegiów językowych i słuchacze kolegiów pracowników służb społecznych, w przypadku obywateli polskich oraz obywateli innego państwa posiadających taki dokument – na podstawie ważnej legitymacji słuchacza kolegium (wzór określony w rozporządzeniu ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania).
 - e. kombatanci wojenni oraz osoby posiadające równorzędne uprawnienia, w przypadku obywateli polskich oraz obywateli innego państwa posiadających taki dokument – na podstawie zaświadczenia o uprawnieniach kombatantów i osób represjonowanych, wydanego przez uprawnioną instytucję, inną niż ZUS.
 - f. weterani poszkodowani, pobierający rentę inwalidzką z tytułu urazów lub chorób powstałych w związku z udziałem w działaniach poza granicami państwa, na podstawie ważnej legitymacji weterana poszkodowanego (wzór określony w rozporządzeniu ministra właściwego do spraw obrony narodowej) wraz z ważną legitymacją emeryta-rencisty.

- g. emeryci, którzy ukończyli 60. rok życia, w przypadku obywateli polskich oraz obywateli innego państwa posiadających takie dokumenty – na podstawie dokumentu umożliwiającego ustalenie tożsamości zawierającego zdjęcie oraz jednego z następujących dokumentów:
 - i. ostatniego wydanego odcinka emerytury lub wyciągu z banku potwierdzającego wypłacone świadczenie, przy czym nie jest wymagane, aby kwota świadczenia była czytelna,
 - ii. ważnej legitymacji emeryta/rencisty, wydanej przez uprawniony organ emerytalno-rentowy (dokument umożliwiający ustalenie tożsamości zawierający zdjęcie jest wymagany jedynie w przypadku legitymacji bez zdjęcia osoby uprawnionej).
 - h. renciści (z wyłączeniem rent rodzinnych) pobierający rentę inwalidzką (w tym socjalną), na podstawie dokumentu umożliwiającego ustalenie tożsamości, zawierającego zdjęcie oraz jednego z następujących dokumentów, w przypadku obywateli polskich oraz obywateli innego państwa posiadających taki dokument:
 - i. ostatniego wydanego odcinka renty lub wyciągu z banku potwierdzającego wypłacone świadczenie, przy czym nie jest wymagane, aby kwota świadczenia była czytelna,
 - ii. ważnej legitymacji emeryta/rencisty, wydanej przez uprawniony organ emerytalno-rentowy (dokument umożliwiający ustalenie tożsamości zawierający zdjęcie jest wymagany jedynie w przypadku legitymacji bez zdjęcia osoby uprawnionej).
 - i. osoby pobierające rentę rodzinną, tj. wyłącznie:
 - i. osoby mające orzeczoną całkowitą bądź częściową niezdolność do pracy, na podstawie orzeczenia lekarza orzecznika lub komisji lekarskiej ZUS,
 - ii. wdowy/wdowcy, którzy ukończyli 50. rok życia.
 na podstawie dokumentów określonych w lit. h.
 - j. sędziowie w stanie spoczynku i prokuratorzy w stanie spoczynku (po ukończeniu 60. roku życia) oraz współmałżonkowie (po ukończeniu 50. roku życia), którzy pobierają uposażenie rodzinne po zmarłych sędziach, sędziach w stanie spoczynku, prokuratorach i prokuratorach w stanie spoczynku - na podstawie ważnej legitymacji sędziego lub prokuratora z odpowiednim wpisem.
2. Uprawnienia do przejazdu ulgowego kodowane są na Kartach spersonalizowanych ŚKUP w Punktach Obsługi Klienta i w Punktach Obsługi Pasażera na podstawie dokumentów wymienionych w § 4 ust. 1 lit. b-i i na okres, jaki wynika z ważności dokumentów, wieku ograniczającego uprawnienie lub statusu danej osoby.
 3. W przypadku korzystania z Karty ŚKUP bez zakodowanego na niej uprawnienia do przejazdów ulgowych, biletu kupionego za pomocą telefonu komórkowego lub innego dopuszczonego przez ZTM urządzenia oraz korzystania z biletu papierowego pasażer zobowiązany jest do posiadania podczas podróży ważnych dokumentów potwierdzających uprawnienia do ulgi.
 4. Pasażer może korzystać podczas przejazdu tylko z jednej ulgi.
 5. Nie uwzględnia się żądań o zastosowanie ulgi w drodze zwrotu części należności za zakupiony wcześniej bilet normalny oraz wymiany biletu normalnego na ulgowy.
 6. Obywatelom UE i członkom rodzin obywateli UE przysługują analogiczne ulgi jak w przypadku obywateli polskich na podstawie dokumentów potwierdzających status odpowiadający jednemu z uprawnień wymienionych w § 4 ust. 1 lit. b-i, wydanych

w państwach członkowskich Unii Europejskiej wraz z dokumentem podróży lub innym ważnym dokumentem (zawierającym zdjęcie), umożliwiającym ustalenie tożsamości i obywatelstwa.

§ 5. Przewóz zwierząt i bagażu

1. Dopuszcza się przewóz bez dodatkowych opłat:
 - a. dwóch sztuk bagażu ręcznego, których suma wymiarów pojedynczej sztuki nie może przekroczyć, przy pomiarze w skrajnych punktach (długość, szerokość, wysokość) lub w obwodzie 160 cm,
 - b. małych zwierząt trzymany na rękach (np. psy, koty, ptaki),
 - c. psów przewodników osób niewidomych oraz asystentów osób niepełnosprawnych ruchowo,
 - d. wózków inwalidzkich oraz innych przedmiotów ortopedycznych potrzebnych podróżującym osobom niepełnosprawnym do poruszania się.
2. Bilety średnio- i długookresowe uprawniają do przewozu psa lub trzech sztuk ponadwymiarowego bagażu ręcznego (torby, plecaka, futerału na instrument muzyczny itp.) bez dodatkowej opłaty.
3. Pasażer za zgodą kierującego pojazdem może przewozić w pojazdach rower lub bagaż inny niż określony w § 5 ust. 1 i ust. 2, jeżeli istnieje możliwość takiego umieszczenia w pojeździe, aby nie zagrażał bezpieczeństwu, nie utrudniał przejścia, nie narażał na zanieczyszczenie lub uszkodzenie odzieży (ciała) innych pasażerów i nie zasłaniał widoczności kierującemu pojazdem. Zgoda kierującego pojazdem na przewóz roweru nie jest wymagana: w soboty, niedziele i święta, we wszystkie dni w miesiącach lipiec, sierpień oraz w pozostałych miesiącach roku w dni robocze od godziny 18.00 do 5.00 dnia następnego. Odpowiedzialność za szkody związane z przewozem roweru ponosi pasażer przewożący rower. Odpłatny przewóz psów większych oraz bagażu ręcznego przekraczającego wymiary określone w § 5 ust. 1 lit. a nie wymaga zgody kierującego pojazdem.
4. Ulg przy przewozie bagażu i zwierząt nie stosuje się.

§ 6. Sprzedaż biletów

1. Sprzedaż elektronicznych biletów odbywa się:
 - a. w punktach sprzedaży, POP, POK i SADK poprzez zapisanie elektronicznego biletu na Karcie ŚKUP,
 - b. w pojazdach poprzez wniesienie opłaty z elektronicznej portmonetki lub innego dopuszczonego przez ZTM urządzenia (np. telefonu komórkowego),
 - c. poprzez Internet na Portalu Klienta,
 - d. w urządzeniach zamontowanych w pojazdach za pomocą kart płatniczych, na wybranych liniach komunikacyjnych.
2. Sprzedaż biletów papierowych:
 - a. jednorazowych/krótkookresowych normalnych i ulgowych odbywa się w punktach sprzedaży, POP i automatach biletowych, w tym SADK,
 - b. jednorazowych/krótkookresowych normalnych i ulgowych obowiązujących w granicach trzech i więcej miast (gmin) lub przez 90 minut od momentu skasowania (z możliwością przesiadek) przeznaczonych do sprzedaży przez

- kierującego odbywa się w pojazdach wykonujących przewozy na zlecenie ZTM,
- c. jednorazowych/krótkookresowych ulgowych przeznaczonych do sprzedaży przez kierującego, obowiązujących w granicach jednego miasta (gminy) lub przez 20 minut od momentu skasowania (z możliwością przesiadek) lub przez 5 minut od momentu skasowania w przypadku przejazdu bez uprawnienia do ulgi, odbywa się w pojazdach wykonujących przewozy na zlecenie ZTM, które nie są wyposażone w urządzenia ŚKUP,
 - d. 24-godzinnych, obowiązujących na wszystkich liniach autobusowych, tramwajowych i trolejbusowych, w tym na liniach ekspresowych na lotnisko odbywa się:
 - i. w SADK - bilet ten ma postać wydruku z urządzenia i wymaga skasowania w kasowniku w pojeździe,
 - ii. u kierującego pojazdem na liniach ekspresowych na lotnisko. Bilet ten ma postać wydruku z urządzeń systemu ŚKUP zamontowanych w pojazdach, na którym widnieje data oraz godzina rozpoczęcia obowiązywania biletu i nie wymaga wówczas kasowania. W przypadku awarii lub innej wyjątkowej sytuacji uniemożliwiającej sprzedaż i wydruk biletu z urządzeń systemu ŚKUP, kierujący pojazdem sprzedaje bilety papierowe wymagające skasowania albo, w przypadku braku odpowiednich kasowników, bilety na których oznacza datę i godzinę rozpoczęcia obowiązywania biletu,
 - iii. oraz ze względu na brak systemu ŚKUP na niektórych liniach papierowe bilety 24-godzinne dostępne są również w stacjonarnych punktach sprzedaży na terenie gmin: Bieroń, Bojszowy, Chełm Śląski, Imielin, Miedźna, Mikołów, Mysłowice, Łaziska Górne, Kobiór, Lędziny, Ornontowice, Orzesze, Gmina Oświęcim, Miasto Oświęcim, Pszczyna, Tychy i Wyry. Bilety te wymagają skasowania w pojeździe.
3. Kierujący pojazdem sprzedaje bilety specjalnie oznaczone o cenie zgodnej z Cennikiem ZTM.
 4. Kierujący pojazdem może prowadzić sprzedaż biletów wyłącznie podczas postojów na przystankach. W razie opóźnienia pojazdu większego niż 3 minuty w stosunku do rozkładu jazdy, kierujący pojazdem może odmówić sprzedaży biletów.
 5. W przypadku konieczności zakupu biletu u kierującego pojazdem, pasażer bezpośrednio po wejściu do pojazdu udaje się do kierującego pojazdem. Brak możliwości nabycia biletu u kierującego pojazdem nie zwalnia pasażera z odpowiedzialności za przejazd bez ważnego biletu. Sprzedaż biletów przez kierującego pojazdem jest jedynie uzupełnieniem sposobu wnoszenia opłat, w związku z tym zaleca się korzystanie z Karty ŚKUP lub biletów zakupionych drogą elektroniczną.

§ 7. Zwrot biletów

1. Posiadaczowi elektronicznego biletu zapisanego na Karcie ŚKUP, o okresie ważności co najmniej 30 dni, przysługuje prawo zwrotu tego biletu bez potrącania dodatkowych opłat, przed rozpoczęciem okresu obowiązywania biletu.
W przypadku biletów elektronicznych zwroty biletów realizowane są w Punktach Obsługi Pasażera i w siedzibie ZTM.
2. W przypadkach innych niż wymieniony w ust. 1, decyzję o przyjęciu zwrotu biletu lub innym sposobie załatwienia sprawy, każdorazowo podejmuje ZTM w oparciu o indywidualny wniosek złożony przez pasażera. W przypadku podjęcia decyzji o przyjęciu zwrotu biletu, kwotę do zwrotu ustala się proporcjonalnie do liczby

niewykorzystanych dni, licząc od dnia następnego po dniu, w którym dokonano zwrotu biletu, do ostatniego dnia jego ważności.

§ 8. Kasowanie biletów

1. Pasażer po wejściu do pojazdu bez zbędnej zwłoki (przed zajęciem miejsca siedzącego) zobowiązany jest do:
 - a. skasowania biletu jednorazowego/krótkookresowego, średniookresowego papierowego lub zapisanego na Karcie ŚKUP, lub
 - b. zakupu biletu u kierującego pojazdem, lub
 - c. wniesienia opłaty za przejazd przy wykorzystaniu elektronicznej portmonetki znajdującej się na Karcie ŚKUP, lub
 - d. zakupu biletu drogą elektroniczną za pośrednictwem urządzenia mobilnego np. telefonu komórkowego, lub
 - e. wniesienia opłaty za przejazd za pomocą karty płatniczej w pojazdach, w których taka możliwość została uruchomiona.
2. W przypadku korzystania z taryfy odległościowej lub strefowo-czasowej pasażer wnoszący opłatę za przejazd przy użyciu karty ŚKUP zobowiązany jest również do każdorazowego zarejestrowania wyjścia z pojazdu.
3. W przypadku zakupu biletu elektronicznego za pomocą Portalu Klienta, pierwsze przyłożenie Karty w kasowniku w pojeździe skutkuje zapisaniem uprawnień na Kartę ŚKUP i jest zasygnalizowane komunikatem „Doładowanie zrealizowane”. Kolejne przyłożenie Karty ŚKUP do kasownika w pojeździe skutkuje aktywacją biletu.
4. W przypadku zakupu biletu elektronicznego 24-godzinnego za pomocą Portalu Klienta, pasażer po przyłożeniu Karty ŚKUP do kasownika i po otrzymaniu komunikatu „Doładowanie zrealizowane” zobowiązany jest do przyłożenia Karty ŚKUP do kasownika po raz drugi w celu aktywacji biletu.
5. Podczas korzystania z Karty ŚKUP prawidłowość pobrania opłaty lub rejestracji przejazdu potwierdzana jest stosownym komunikatem kasownika.
6. W przypadku wnoszenia opłaty za przejazd przy pomocy Karty ŚKUP brak rejestracji wyjścia z pojazdu oznacza, że:
 - a. w taryfie odległościowej pasażer odbył podróż do końca trasy danego kursu,
 - b. w taryfie strefowo-czasowej przy korzystaniu z biletu jednorazowego/krótkookresowego po wykonaniu przesiadki bilet traci ważność.
7. Kasując bilet papierowy, pasażer zobowiązany jest do sprawdzenia prawidłowości skasowania, w tym naniesienia na bilet daty i godziny skasowania. W przypadku podróży wieloprzejazdowych, bilet papierowy należy skasować jeden raz, podczas pierwszego przejazdu, niezależnie od okresu ważności biletu i liczby przesiadek. W razie braku kodu kasującego na bilecie należy udać się do innego kasownika lub do kierującego pojazdem celem właściwego oznaczenia ważności biletu.
8. Pasażer posługujący się Kartą ŚKUP, w przypadku stwierdzenia w pojeździe awarii kasownika, zobowiązany jest udać się do innego kasownika i ponowić próbę skasowania biletu. W sytuacji awarii wszystkich kasowników pasażer, po poinformowaniu o tym fakcie kierującego pojazdem, może kontynuować podróż na podstawie posiadanej przy sobie Karty ŚKUP. W przypadku uruchomienia kasowników w trakcie podróży, pasażer zobowiązany jest niezwłocznie skasować zapisany na karcie bilet jednorazowy/krótkookresowy, aktywować elektroniczny bilet okresowy, bądź wnieść opłatę za przejazd z elektronicznej portmonetki w kasowniku.

9. W razie awarii lub uszkodzenia pojazdu w czasie jazdy, pasażerowi posiadającemu ważny bilet przysługuje prawo kontynuowania podróży na podstawie ww. biletu pojazdem tej samej lub innej linii.
10. Pasażer dokonujący przejazdu na odcinku jednego przystanku również jest zobowiązany posiadać ważny bilet.

§ 9. Kontrola biletów

1. Przebywając w pojeździe, pasażer jest zobowiązany do posiadania i okazywania kontrolującemu ważnych biletów oraz dokumentów uprawniających do przejazdów bezpłatnych lub ulgowych. Obowiązek okazywania dokumentów nie dotyczy pasażerów korzystających ze spersonalizowanej Karty ŚKUP, na której zakodowane zostało uprawnienie do ulgi lub przejazdów bezpłatnych.
2. W przypadku zakupu biletu z wykorzystaniem Karty ŚKUP lub zakupu biletu drogą elektroniczną z wykorzystaniem innego urządzenia, pasażer zobowiązany jest do okazania kontrolującemu biletu mającego formę zapisu elektronicznego w stosownym urządzeniu (np. Karta ŚKUP, karta płatnicza, telefon komórkowy lub inne urządzenie).
3. Kontrolerzy oraz kierowcy specjalnie oznakowanych pojazdów, uprawnieni są do sprawdzania, czy pasażer podróżuje (przewozi bagaż lub zwierzęta) na podstawie ważnego biletu oraz czy korzystając z bezpłatnych lub ulgowych przejazdów posiada dokumenty uprawniające do tego. Kontrolerzy mogą też sprawdzać, czy podróż (przewóz) odbywa się zgodnie z "Zasadami porządkowymi w komunikacji miejskiej organizowanej przez Zarząd Transportu Metropolitalnego" oraz „Regulaminem przewozu osób i bagażu w komunikacji miejskiej organizowanej przez Zarząd Transportu Metropolitalnego”. „Zasady...” oraz „Regulamin...” publikowane są w Biuletynie Informacji Publicznej ZTM (<http://metropoliaztm.nowybiep.pl/>) oraz dostępne są w Punktach Obsługi Pasażera ZTM. W razie stwierdzenia braku ważnego biletu lub w razie stwierdzenia braku dokumentu poświadczającego uprawnienie do bezpłatnego albo ulgowego przejazdu, albo nieposiadania przez podróżnego ważnego dokumentu poświadczającego uprawnienie do bezpłatnego lub ulgowego przejazdu, kontroler pobiera opłatę dodatkową gotówkową i właściwą należność za przewóz (przewoźne) albo wystawia protokół-wezwanie do zapłaty.
4. Pasażer, który podróżuje niezgodnie z Taryfą, zobowiązany jest do uiszczenia opłaty dodatkowej oraz przewoźnego. Wystawiony pasażerowi druk opłaty dodatkowej za przejazd bez ważnego biletu wraz z naliczonym przewoźnym zastępuje bilet i pozwala na dokończenie podróży, zgodnie z uprawnieniem wynikającym z rodzaju biletu. Opłatę dodatkową należy uiścić w terminie 14 dni od dnia wystawienia protokołu–wezwania do zapłaty. Za jazdę bez ważnego biletu uważa się jazdę:
 - a. z elektronicznym biletym jednorazowym/krótkookresowym zapisanym na Karcie ŚKUP, który nie został zarejestrowany w kasowniku po wejściu do pojazdu, lub nie wniesiono opłaty z elektronicznej portmonetki,
 - b. z elektronicznym biletym okresowym, który nie został aktywowany,
 - c. ze spersonalizowaną Kartą ŚKUP należąca do innej osoby lub uszkodzoną, w sposób uniemożliwiający ustalenie tożsamości osoby, która się nią posługuje,
 - d. z kartą ŚKUP uszkodzoną w sposób uniemożliwiający odczytanie jej zawartości,
 - e. bez biletu lub z biletym wielokrotnie skasowanym,

- f. z biletem nieskasowanym lub biletem, który utracił ważność,
 - g. z biletem zniszczonym, podrobionym lub przerobionym,
 - h. z biletami, które nie obowiązują na liniach ZTM,
 - i. z biletem o zaniżonej opłacie.
5. O ile pasażer nie jest w stanie uiścić opłaty dodatkowej w pojeździe, celem sporządzenia protokołu-wezwania do zapłaty opłaty dodatkowej kontroler ma prawo żądać okazania dokumentu umożliwiającego ustalenie tożsamości, zawierającego zdjęcie.
 6. W razie odmowy zapłacenia należności i niemożności ustalenia tożsamości pasażera, kontroler ma prawo zwrócić się do funkcjonariusza Policji lub innych organów porządkowych, które mają, zgodnie z przepisami prawa, uprawnienia do ustalania tożsamości osób, o podjęcie czynności zmierzających do ustalenia tożsamości pasażera i adresu jego zamieszkania.
 7. W przypadku braku odpowiedniego dokumentu umożliwiającego ustalenie tożsamości pasażera, o którym mowa w ust. 5, dane pasażera mogą zostać potwierdzone w oparciu o oświadczenie innej osoby, posiadającej właściwy dokument tożsamości ze zdjęciem. Za skutki nieprawdziwego oświadczenia odpowiedzialność ponosi osoba potwierdzająca dane pasażera.
 8. Za spowodowanie zatrzymania, opóźnienia lub zmiany trasy środka transportowego, pasażer zobowiązany jest uiścić opłatę dodatkową.
 9. Podczas wykonywania przez kontrolera czynności związanych z wypisywaniem druku opłaty dodatkowej, pasażer zobowiązany jest oczekiwać w pojeździe do czasu ich zakończenia. ZTM nie odpowiada za dokumenty pozostawione kontrolerowi podczas ww. czynności.
 10. Bilety papierowe lub dokumenty uprawniające do przejazdów bezpłatnych lub ulgowych, o których mowa w § 3 i § 4, co do których istnieje podejrzenie, że są podrobione lub przerobione, kontroler może zatrzymać za pokwitowaniem na druku protokołu-wezwania, sporządzając jednocześnie odpowiednią notatkę oraz powiadamiając wystawcę dokumentu.
 11. Za osobę, której z powodu wieku lub stanu psychicznego winy zarzucić nie można, odpowiada ten, kto z mocy ustawy lub umowy zobowiązany jest do nadzoru nad tą osobą.

§ 10. Odwołania od nałożonych opłat dodatkowych

1. Pasażerowi, któremu w wyniku kontroli biletowej podczas korzystania ze środków komunikacyjnych ZTM została nałożona opłata dodatkowa, przysługuje prawo wniesienia do ZTM pisemnego odwołania od nałożonej opłaty. Przez odwołanie rozumie się uzasadnione zastrzeżenia pasażera do zasadności nałożenia przez kontrolera opłaty dodatkowej. Odwołanie powinno zawierać: imię, nazwisko i adres osoby składającej odwołanie, numer opłaty dodatkowej oraz opis okoliczności uzasadniających nieprawidłowość nałożenia opłaty dodatkowej przez kontrolera. W przypadku gdy pasażer nie posiada kopii druku opłaty dodatkowej, odwołanie w miarę możliwości powinno zawierać informacje umożliwiające identyfikację sprawy, w tym: czas i miejsce zdarzenia, numer linii, numer wozu lub kierunek jazdy oraz numer kontrolera. Jeżeli pasażer posiada Kartę ŚKUP to w odwołaniu należy podać jej numer.
2. Wniesienie odwołania przez pasażera nie wstrzymuje biegu terminów związanych z koniecznością uiszczenia przez pasażera opłaty dodatkowej oraz należności za

przewóz (przewoźnego). Uregulowanie przez pasażera należności nie wstrzymuje rozpatrywania przez ZTM wniesionego odwołania. W przypadku rozstrzygnięcia sprawy na korzyść pasażera, opłata dodatkowa zostanie zwrócona.

3. Osoba, która korzystała z przejazdu bezpłatnego lub ulgowego i w trakcie kontroli nie posiadała Karty ŚKUP, na której zakodowane jest uprawnienie lub ważnego dokumentu uprawniającego ją do takiego przejazdu, może uzyskać anulowanie opłaty dodatkowej oraz należności za przewóz (przewoźnego). Warunkiem anulowania opłaty dodatkowej oraz należności za przewóz (a w przypadku wpłaty – zwrotu wpłaconej kwoty) jest zgłoszenie się do ZTM w ciągu 14 dni (licząc od dnia przewozu) i przedstawienie dokumentu uprawniającego do korzystania z przejazdu bezpłatnego lub ulgowego.
4. Posiadacz aktywnego elektronicznego imiennego biletu średnio- i długookresowego:
 - a. zapisanego na spersonalizowanej Karcie ŚKUP, który korzystał ze środków komunikacyjnych ZTM zgodnie z nabytym uprawnieniem, a w trakcie kontroli nie posiadał Karty ŚKUP, na której zakodowany jest bilet lub
 - b. zakupionego przez Portal Klienta (nie dotyczy biletu 24-godzinnego), niezapisanego (zgodnie z § 2 ust. 2 lit. b) na spersonalizowanej Karcie ŚKUP okazanej w trakcie kontroli, obejmującego swoim okresem ważności datę kontroli i ważnego na przejazd w danym pojeździe,który otrzymał protokół-wezwanie do uiszczenia opłaty dodatkowej oraz należności za przewóz (przewoźnego), uzyska anulowanie opłaty dodatkowej oraz należności za przewóz (a w przypadku wpłaty - zwrotu wpłaconej kwoty), o ile zgłosi się z Kartą i zapisanym na niej biletem, zakupionym i aktywowanym przed kontrolą biletową, do ZTM w ciągu 14 dni (licząc od dnia przewozu).
5. Przy anulowaniu opłaty dodatkowej w trybie ust. 3 i 4 ZTM pobiera opłatę manipulacyjną.
6. Odwołań od nałożonych opłat dodatkowych, o których mowa w ust. 1 z uwzględnieniem postanowień ust. 3 i 4 nie rozpatruje się, jeżeli od daty wystawienia opłaty dodatkowej do czasu złożenia odwołania minęło 14 dni.

II. Cennik opłat

Ceny biletów podane w Cenniku są cenami brutto i zawierają podatek od towarów i usług.

CENNIK A.

BILETY JEDNORAZOWE/KRÓTKOOKRESOWE ORAZ OPŁATY ZA PRZEJAZD

I. Papierowe bilety jednorazowe/krótkookresowe zakupione w punktach sprzedaży, automatach biletowych, w tym SADK oraz u kierującego pojazdem – nie uprawniają do przejazdów liniami ekspresowymi na lotnisko

STREFA	Cena biletu za przewóz osób		Cena biletu za przewóz zwierząt i bagaży
	Normalny	Ulgowy	
1. Przejazd jednorazowy w granicach jednego miasta (gminy) lub przez 20 minut od momentu skasowania (z możliwością przesiadek)	3,20 zł	1,60 zł*	3,20 zł
2. Przejazd jednorazowy w granicach dwóch sąsiadujących miast (gmin) lub przez 40 minut od momentu skasowania (z możliwością przesiadek)	3,80 zł	1,90 zł	
3. Przejazd jednorazowy w granicach trzech i więcej miast (gmin) lub przez 90 minut od momentu skasowania (z możliwością przesiadek)	4,80 zł	2,40 zł	

*W pojazdach komunikacji miejskiej, które nie są wyposażone w urządzenia ŚKUP pasażer może odbyć podróż na podstawie ulgowego biletu jednorazowego/krótkookresowego ważnego w granicach jednego miasta (gminy) lub przez 20 minut od momentu skasowania, który również upoważnia pasażerów nie posiadających uprawnień do ulgi do przejazdu przez 5 minut od momentu skasowania tego biletu, z możliwością dokonywania przesiadek. Bilet taki można nabyć u kierujących pojazdem na tych liniach lub w sieci sprzedaży.

W pojazdach komunikacji miejskiej u kierującego pojazdem sprzedaje się bilety w cenie **4,80 zł** normalny i **2,40 zł** ulgowy, uprawniające do podróży przez 90 minut od momentu skasowania lub zakupu w zależności od formy biletu (z możliwością przesiadek) oraz na całej trasie przejazdu pojazdem, w którym bilet został zakupiony.

Bilety mogą mieć formę:

- a. papierowych biletów tradycyjnych, które należy skasować w pojeździe w miejscu oznaczonym na bilecie,
- b. wydruku z urządzenia ŚKUP zawierające datę i godzinę zakupu, niewymagające skasowania i obowiązujące od momentu zakupu.

II. Opłaty za przejazd jednorazowy oraz elektroniczne bilety jednorazowe/krótkookresowe

1. Opłaty promocyjne za przejazd jednorazowy wg taryfy odległościowej dla pasażerów korzystających z elektronicznej portmonetki dostępnej na Karcie SKUP (konieczna rejestracja wejścia, jak i wyjścia z pojazdu) - nie uprawniają do przejazdów liniami ekspresowymi na lotnisko

Odległość w km	Opłata za przewóz osób		Opłata za przewóz zwierząt i bagaży
	Normalny	Ulgowy	
do 1,0 km	2,20 zł	1,10 zł	3,00 zł
powyżej 1,0 km do 2,0 km	2,80 zł	1,40 zł	
powyżej 2,0 km do 5,0 km	3,10 zł	1,55 zł	
powyżej 5,0 km do 9,0 km	3,70 zł	1,85 zł	
powyżej 9,0 km do 14,0 km	4,20 zł	2,10 zł	
powyżej 14,0 km do 20,0 km	4,40 zł	2,20 zł	
powyżej 20,0 km	4,60 zł	2,30 zł	

W przypadku braku rejestracji wyjścia z pojazdu przez pasażera opłacającego przejazd z elektronicznej portmonetki, pobrana zostaje opłata za podróż do końca trasy danego kursu.

UWAGA: Na wybranych liniach możliwe jest również wnoszenie w kasowniku powyższych opłat za przejazd jednorazowy za pomocą karty płatniczej.

2. Elektroniczne bilety jednorazowe/krótkookresowe wg taryfy strefowo-czasowej (konieczna rejestracja wejścia, jak i wyjścia z pojazdu) zapisane na Karcie SKUP lub zakupione z elektronicznej portmonetki w kasowniku - ceny promocyjne (nie uprawniają do przejazdów liniami ekspresowymi na lotnisko)

SYMBOL	STREFA	Cena biletu za przewóz osób		Cena biletu za przewóz zwierząt i bagaży
		Normalny	Ulgowy	
1m/20 min	1. Przejazd jednorazowy w granicach jednego miasta (gminy) lub przez 20 minut od momentu skasowania (z możliwością przesiadek)	3,00 zł	1,50 zł	3,00 zł
2m/40 min	2. Przejazd jednorazowy w granicach dwóch sąsiadujących miast (gmin) lub przez 40 minut od momentu skasowania (z możliwością przesiadek)	3,60 zł	1,80 zł	
>3m/90 min	3. Przejazd jednorazowy w granicach trzech i więcej miast (gmin) lub przez 90 minut od momentu skasowania (z możliwością przesiadek)	4,40 zł	2,20 zł	

W przypadku braku rejestracji wyjścia z pojazdu przez pasażera opłacającego przejazd wg taryfy strefowo-czasowej na podstawie biletu zapisanego na Karcie SKUP lub zakupionego z elektronicznej portmonetki w kasowniku, po dokonaniu przesiadki bilet jest nieważny.

UWAGA: Na wybranych liniach możliwa jest sprzedaż ww. biletów w kasowniku za pomocą kart płatniczych, z zastrzeżeniem, że bilety kupione w ten sposób nie uprawniają pasażera do dokonywania przesiadek.

III. Elektroniczne bilety jednorazowe/krótkookresowe wg taryfy strefowo-czasowej kupowane za pomocą telefonów komórkowych – ceny promocyjne (nie uprawniają do przejazdów liniami ekspresowymi na lotnisko)

STREFA	Cena biletu za przewóz osób		Cena biletu za przewóz zwierząt i bagaży
	Normalny	Ulgowy	
1. Przejazd jednorazowy w granicach jednego miasta (gminy) lub przez 20 minut od momentu skasowania (z możliwością przesiadek)	3,00 zł	1,50 zł	3,00 zł
2. Przejazd jednorazowy w granicach dwóch sąsiadujących miast (gmin) lub przez 40 minut od momentu skasowania (z możliwością przesiadek)	3,60 zł	1,80 zł	
3. Przejazd jednorazowy w granicach trzech i więcej miast (gmin) lub przez 90 minut od momentu skasowania (z możliwością przesiadek)	4,40 zł	2,20 zł	

CENNIK B.

BILETY OKRESOWE (ŚREDNIOOKRESOWE I DŁUGOOKRESOWE)

I. Bilety średniookresowe i długookresowe

1. Bilet 24-godzinny uprawniający do przejazdów wszystkimi liniami komunikacji miejskiej, w tym dodatkowo liniami ekspresowymi na lotnisko, dostępny w formie papierowej w SADK, punktach sprzedaży lub w pojazdach linii ekspresowych na lotnisko oraz w formie elektronicznej (kupowany za pomocą telefonu komórkowego lub zapisany na Karcie ŚKUP)

SYMBOL	UPRAWNIENIA	Cena biletu	
		Normalny	Ulgowy
24h Lotnisko	Upoważnia do przejazdu wszystkimi liniami autobusowymi, tramwajowymi i trolejbusowymi, w tym liniami ekspresowymi na lotnisko na terenie dwóch i więcej miast (gmin). Bilet 24 - godzinny	14 zł	7 zł

UWAGA:

Elektroniczne bilety 24-godzinne kodowane na Karcie ŚKUP, ważne są od pierwszego skasowania.

W pojazdach na liniach ekspresowych na lotnisko kierujący pojazdem sprzedaje bilety papierowe. Bilety te mają postać wydruku z urządzeń systemu ŚKUP zamontowanych w pojazdach, na których widnieje data oraz godzina rozpoczęcia obowiązywania biletu i nie wymagają wówczas kasowania. W przypadku awarii lub innej wyjątkowej sytuacji uniemożliwiającej sprzedaż i wydruk biletu z urządzeń systemu ŚKUP, kierujący pojazdem sprzedaje bilety papierowe wymagające skasowania albo, w przypadku braku odpowiednich kasowników, bilety na których oznacza datę i godzinę rozpoczęcia obowiązywania biletu.

W przypadku, gdy pasażer rozpoczyna podróż w pojeździe, który nie jest wyposażony w urządzenia systemu ŚKUP pasażer zobowiązany jest do zakupu biletu 24-godzinnego za pomocą innego dopuszczonego przez ZTM urządzenia (np. telefonu komórkowego) lub w formie papierowej (wówczas okres ważności nadawany jest poprzez skasowanie w kasowniku lub poprzez oznaczenie przez konduktora w przypadku rozpoczęcia podróży pociągiem)

2. Elektroniczne bilety średniookresowe i długookresowe imienne zapisane na spersonalizowanej Karcie ŚKUP - nie uprawniają do przejazdów liniami ekspresowymi na lotnisko

SYMBO L	UPRAWNIENIA	Elektroniczne bilety okresowe imienne dla pasażerów korzystających ze spersonalizowanej karty ŚKUP	
		Normalny	Ulgowy
A - 7	Upoważnia do przejazdu liniami autobusowymi, tramwajowymi i trolejbusowymi (za wyjątkiem linii ekspresowych na lotnisko) na terenie dwóch i więcej miast (gmin). Bilet 7 - dniowy	44 zł	22 zł
SM/ATT	Upoważnia do przejazdu liniami autobusowymi, tramwajowymi i trolejbusowymi (za wyjątkiem linii ekspresowych na lotnisko) na terenie jednego, wybranego miasta (gminy). Bilet 30 – dniowy	93 zł	46,50 zł

SC/ATT	Upoważnia do przejazdu liniami autobusowymi, tramwajowymi i trolejbusowymi (za wyjątkiem linii ekspresowych na lotnisko) na terenie dwóch i więcej miast (gmin). Bilet 30 – dniowy	138 zł	69 zł
SC	Upoważnia do przejazdu wyłącznie liniami autobusowymi i trolejbusowymi (za wyjątkiem linii ekspresowych na lotnisko) lub wyłącznie liniami tramwajowymi na terenie dwóch i więcej miast (gmin). Bilet 30 – dniowy	126 zł	63 zł
SM/ATT	Upoważnia do przejazdu liniami autobusowymi, tramwajowymi i trolejbusowymi (za wyjątkiem linii ekspresowych na lotnisko) na terenie jednego, wybranego miasta (gminy). Bilet 90 – dniowy	236 zł	118 zł
SC/ATT	Upoważnia do przejazdu liniami autobusowymi, tramwajowymi i trolejbusowymi (za wyjątkiem linii ekspresowych na lotnisko) na terenie dwóch i więcej miast (gmin). Bilet 90 – dniowy	344 zł	172 zł

3. Elektroniczne bilety średniookresowe i długookresowe na okaziciela zapisane na niespersonalizowanej Karcie ŚKUP - nie uprawniają do przejazdów liniami ekspresowymi na lotnisko

SYMBO L	UPRAWNIENIA	Elektroniczne bilety okresowe na okaziciela dla pasażerów korzystających z niespersonalizowanej karty ŚKUP	
		Normalny	Ulgowy
A - 7	Upoważnia do przejazdu liniami autobusowymi, tramwajowymi i trolejbusowymi (za wyjątkiem linii ekspresowych na lotnisko) na terenie dwóch i więcej miast (gmin). Bilet 7 - dniowy	44 zł	22 zł
SC/ATT	Upoważnia do przejazdu liniami autobusowymi, tramwajowymi i trolejbusowymi (za wyjątkiem linii ekspresowych na lotnisko) na terenie dwóch i więcej miast (gmin). Bilet 30 - dniowy	168 zł	84 zł

UWAGA: Elektroniczne bilety okresowe, o których mowa w Cenniku B tabeli 2 i 3 aktywuje się poprzez wskazanie daty aktywacji podczas zakupu.

4. Elektroniczne bilety długookresowe imienne uprawniające do przejazdów wszystkimi liniami komunikacji miejskiej, w tym dodatkowo liniami ekspresowymi na lotnisko zapisane na spersonalizowanej Karcie ŚKUP

SYMBO L	UPRAWNIENIA	CENA BILETU	
		Normalny	Ulgowy
SC/ATT Lotnisko	Upoważnia do przejazdu wszystkimi liniami autobusowymi, tramwajowymi i trolejbusowymi, w tym liniami ekspresowymi na lotnisko na terenie dwóch i więcej miast (gmin). Bilet 30 - dniowy	180 zł	90 zł

SC/ATT Lotnisko	Upoważnia do przejazdu wszystkimi liniami autobusowymi, tramwajowymi i trolejbusowymi, w tym liniami ekspresowymi na lotnisko na terenie dwóch i więcej miast (gmin). Bilet 90 - dniowy	440 zł	220 zł
----------------------------	---	---------------	---------------

UWAGA: Elektroniczne bilety okresowe, o których mowa w Cenniku B tabela 4 aktywuje się poprzez wskazanie daty aktywacji podczas zakupu biletu.

5. Elektroniczny bilet roczny ważny od 1 stycznia do 31 grudnia danego roku, dostępny na spersonalizowanej Karcie ŚKUP, przeznaczony dla operatorów świadczących usługi przewozowe na zlecenie ZTM

SYMBOL	UPRAWNIENIA	CENA
R - 1	Bilet upoważnia do przejazdów wszystkimi liniami autobusowymi, tramwajowymi, trolejbusowymi, których organizatorem jest ZTM (z wyjątkiem linii ekspresowych na lotnisko). Bilet jest przeznaczony do sprzedaży tylko i wyłącznie dla operatorów świadczących usługi przewozowe na zlecenie ZTM. Szczegółowe zasady dystrybucji biletów określa Zarząd GZM oraz umowa wykonawcza pomiędzy ZTM a operatorem z zaznaczeniem, iż bilet nie może być przekazany nikomu więcej niż pracownikom, członkom ich rodzin oraz emerytom i rencistom operatorów świadczących usługi przewozowe na zlecenie ZTM.	206,25 zł

6. Elektroniczne bilety sprzedawane na podstawie umów z innymi gminami, które nie należą do GZM

ZTM może prowadzić sprzedaż elektronicznych biletów dostępnych na spersonalizowanej Karcie ŚKUP, które są dystrybuowane przez gminy, które nie należą do GZM na podstawie umowy między GZM a gminami. Bilety upoważniają do przejazdów komunikacją miejską zgodnie z zakresem wynikającym z ich rodzaju i są przeznaczone dla grup osób uprawnionych wskazanych przez gminy. Szczegółowe warunki dystrybucji biletów, udzielany gminom upust oraz ogólne warunki umowy z gminami określa Dyrektor ZTM w zarządzeniu.

II. Opłaty dodatkowe i opłata manipulacyjna

1. W komunikacji miejskiej ZTM pobierane są opłaty dodatkowe w razie:
 - a. braku ważnego biletu lub odpowiedniego dokumentu przewozu,
 - b. braku ważnego dokumentu poświadczającego uprawnienie do bezpłatnego albo ulgowego przejazdu,
 - c. niezapłacenia należności za zabrane ze sobą do środka przewozu rzeczy lub zwierzęcia albo naruszenia przepisów o ich przewozie,
 - d. spowodowania, bez uzasadnionej przyczyny, zatrzymania, opóźnienia lub zmiany trasy środka transportu.
2. W komunikacji miejskiej ZTM ustala się następującą wysokość opłat dodatkowych:
 - a. opłata dodatkowa za przejazd bez ważnego biletu lub odpowiedniego dokumentu przewozu: 160 zł, płaćna do 7 dni – 125 zł, płaćna gotówką w miejscu kontroli – 90 zł,
 - b. opłata dodatkowa za przejazd bez ważnego dokumentu potwierdzającego uprawnienie do bezpłatnego lub ulgowego przejazdu: 80 zł, płaćna do 7 dni – 70 zł, płaćna gotówką w miejscu kontroli – 60 zł,
 - c. opłata dodatkowa za niezapłacenie należności za zabrane ze sobą do środka przewozu rzeczy lub zwierzęcia albo naruszenia przepisów o ich przewozie: 80 zł, płaćna do 7 dni – 70 zł, płaćna gotówką w miejscu kontroli – 60 zł,

- d. opłata dodatkowa za spowodowanie, bez uzasadnionej przyczyny, zatrzymania, opóźnienia lub zmiany trasy środka transportu: 320 zł,
- 3. Za anulowanie opłaty dodatkowej w trybie §10 ust. 3 i 4 Taryfy pobierana jest opłata manipulacyjna w wysokości 15 zł.
- 4. Do opłat dodatkowych pobieranych zgodnie z ust. 1 lit. a, b, c dolicza się przewoźne w kwocie odpowiadającej cenie papierowego biletu jednorazowego/krótkookresowego, uprawniającego do przejazdu w granicach jednego miasta (gminy) lub przez 20 minut od momentu skasowania (z możliwością przesiadek) normalnego lub ulgowego (w przypadku posiadania takiego uprawnienia przez pasażera). W pozostałych przypadkach nie nalicza się przewoźnego.

III

Postanowienia końcowe

§ 11. Odstępstwa od Cennika

1. Dyrektor ZTM może, na czas określony, jednak nie dłuższy niż 31 dni, zwolnić w całości lub w części określoną grupę pasażerów z obowiązku uiszczania opłat za przewóz i określić zasady korzystania z tego uprawnienia.
2. Dyrektor ZTM w przypadkach szczególnych może, na czas określony, jednak nie dłuższy niż 6 miesięcy, wprowadzić odstępstwa od Cennika polegające na: zmianie zakresu uprawnień określonych rodzajów biletów, zmianie warunków, terminu wejścia w życie oraz okresu obowiązywania promocji, zawieszeniu obowiązywania wybranych rodzajów biletów.
3. Dyrektor ZTM uprawniony jest do zawierania umów, na mocy których określone grupy osób, w związku z organizacją imprez o charakterze kulturalnym, sportowym, naukowym lub oświatowym, uzyskują możliwość bezpłatnego lub ulgowego przejazdu. Płatności z tytułu zawartej umowy wyliczane są w oparciu o liczebność grupy, wskaźnik podziału zadań przewozowych oraz wartość udzielonej ulgi, wyliczanej w oparciu o odpowiedni rodzaj i cenę biletu. Zawarcie takiej umowy powoduje stosowne odstępstwo od Taryfy.
4. Dyrektor ZTM może, na czas określony, wprowadzić częściowy rabat w cenie biletu okresowego sprzedawanego wspólnie z odpowiednim biletem okresowym innego podmiotu organizującego lub wykonującego przewozy oraz określić zasady korzystania z tego rabatu.

§ 12. Publikacja Taryfy

1. Taryfa podlega publikacji poprzez umieszczenie stosownej uchwały w Biuletynie Informacji Publicznej ZTM (<http://metropoliaztm.nowybip.pl>). Ponadto tekst Taryfy dostępny jest w formie elektronicznej na Portalu Klienta na stronie www.kartakup.pl oraz w Stacjonarnych Automatach Doładowania Kart, których adresy znajdują się w witrynie internetowej ZTM. Taryfa w formie papierowej dostępna jest w Punktach Obsługi Pasażera, które znajdują się w następujących lokalizacjach:
 - a. Katowice, Dworzec PKP w Katowicach,
 - b. Katowice, ul. Pocztowa 10,
 - c. Katowice, ul. Barbary 21a (siedziba Biura ZTM),
 - d. Sosnowiec, ul. Warszawska 3/17 (podziemny pasaż przy dworcu),
 - e. Gliwice, pl. Piastów 2,
 - f. Bytom, pl. M. Wolskiego (dworzec autobusowy),

- g. Chorzów, Rynek 8/1,
 - h. Piekary Śląskie, ul. Papieża Jana Pawła II 46,
 - i. Tychy, Al. Marszałka Piłsudskiego 12,
2. Z Taryfy zostaną sporządzone wyciągi Cennika opłat, które będą umieszczone w pojazdach.
 3. Decyzje podejmowane przez Dyrektora ZTM w trybie § 11 Taryfy są przekazywane zainteresowanym stronom lub gdy jest to uzasadnione, umieszczane w postaci informacji w witrynie internetowej ZTM.
 4. Taryfa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2019 roku.